

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v tuzemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in námeščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 132 • Maribor, sobota, dne 18. novembra 1939 • Leto XIV

Demokratske sile se zbujaajo

Mislamo, da se ne varamo, če trdimo, da se v naši politični javnosti zblizuajo demokratske politične sile k sodelovanju. Mnogo političnih zmot se je doslej pojavilo v našem javnem življenju, celo zmote, ki so popolnoma nasprotno demokraciji. Te zmote so ovirale politiko hrvaškega sporazuma, so omejevale politične svobode in diktatorično posezale v državljanske pravice sploh, zlasti delavstva, ki ima v državi gotovo velik socialen in političen pomen.

Nočemo raziskavati, zakaj so se dogajale zmote, niti ne navajati kritiko. Ugotovimo le, da so se zmote dogajale deloma zaradi avtoritativnosti zgoraj, deloma pa zaradi tega, ker nekateri politiki niso bili demokratski in niso imeli političnih načel, ki jih mora poznati vsak dober politik in državnik.

Vsak državnik in politik mora vedeti, da je država skupnost državljanov. — Čim več svobode in prilike imajo državljani, da sodelujejo in se uveljavljajo v državi, tembolj postajajo živ del te skupnosti, tem večji interes imajo, da se ta skupnost ureja tako, da upravljanje povzroča čim manj političnih in socialnih krivic.

Težko se je postaviti marsikomu na to stališče politične in gospodarske demokracije, ali treba se bo, če hočemo imeti v državi normalen razvoj. Če bi se bili postavili od početka na to stališče, bi nam bili prihranjeni vsi krizi in težave okoli hrvaškega sporazuma in drugih političnih in najbrže celo hudih gospodarskih kriz.

Vtis političnega prepoveda se sicer kaže šele v meglenih obrisih. Izjave, konference, priznavanje zmot, vse to oznanja konsolidacijo, čeprav se tuptam še pojavlja političen glas, ki indirektno namigava, da gotove plasti naroda vendarle tudi v novi ureditvi države ne bodo popolnoma enakopravne. To stališče je v sedanjih politiki prav tako zmotno, kakor so bili zmotni vsi politični grehi minulosti.

Nam ni bistvo demokracije novo. — Prav dobro vemo, kaj znači beseda demokracija in istotako vemo, kakšna mora biti prava demokracija.

Demokracija se izraža lahko v narodni skupščini in vseh javnih in oblastnih samoupravnih ustanovah. Spoštovati pa morajo demokracijo vsi državljani, tudi v medsebojnem poslovanju. Demokracija mora biti življenjska potreba vsakega človeka, duhovno bistvo njegovo.

V taki demokraciji se lahko razpravlja in odloča o vseh vprašanih sporazumno, ne z večinsko metodo. Ideal demokracije je soglasje, ki varuje interese skupnosti, posameznih plasti in posameznika do najfinjših odtenkov pravičnosti, tako politične kakor socialne.

Vemo sicer, da je tak ideal demokracije težko izvedljiv, ker smo še razmeroma na nizki stopnji civilizacije. — Ali razvoj nas sili, da mislimo na ta ideal in ga skušamo uveljavljati, ker vemo, da je prava demokracija edina oblika vladanja, ki je primerna za človeka in ki jo zahteva današnji razvoj.

Nacistična propaganda v Švici. Po vesteh iz Zürich so v Švici zaprli 10 nacističnih agentov, ki so delovali na tem, da bi tudi v Švici zavladal režim nacionalsocializma. Baje so mnoge visoke osebnosti dobivale letake s tujo propagando. Švicarska oblast je napravila konec tej propagandi in prizadete nacisti zaprli.

Angleški socialisti in mirovna prizadevanja

Tudi Anglija se naj odpove imperializmu

»Exchange Telegraph« poroča, da je imel vodja angleške delavske stranke, Attlee, pred kratkim velik govor, v katerem je obravnaval vprašanje vojnega cilja. Pozdravil je holandsko-belgijska prizadevanja. Vojna ni izbruhnila samo zato, ker je bila Poljska napadena, danes se čutijo skoro vse evropske države ogrožene. Nadalje je izjavil, da ne zadostuje samo, če bo vzpostavljena svobodna Češka in Poljska, tudi Indija

mora dobiti pravico, da živi svoje lastno življenje. Angleški socialisti so proti imperializmu in tudi Anglija se mu naj odpove. Vse kolonije bi bilo treba postaviti pod mednarodni mandat. Ustanovi se naj mednarodno zračno brodovje in posebna mednarodna komisija, ki naj uredi manjšinska vprašanja ter začrta meje, ki bodo odgovarjale gospodarskim in narodnim načelom.

trajala vojna, ogroženi. V tem položaju, ki je izredno težak, se mora povdariti, da so belgijsko-nemški odnosi še nadalje normalni. Po mirovnem apelu kralja Leopolda in kraljice Viljemine je opaziti, da je prenehala ostra kampanja nemškega tiska. Nezadovoljstvo Nemčije radi zadržanja nevtralnih držav proti angleški blokadi se skoro ne more nanašati na Belgijo, kajti pred kratkim je objavila neka ugledna nemška osebnost v vodilnem belgijskem listu tozadevno izredno zmerno stališče. — Povdariti je tudi treba, da se pravkar mudi v Berlinu belgijsko gospodarsko odposlanstvo, da nadaljuje pod normalnimi pogoji že začeta belgijsko-nemška gospodarska pogajanja.

Kako presojaajo svoj položaj Belgijci?

Pisanje belgijskega tiska.

Agentura Belga javlja iz Berlina: Vesti ob neposrednem povečanem pričetku bojov na zapadnem bojišču so po-

vzročile zadnje čase veliko mednarodno napetost. Jasno pa je, da bosta Belgija in Nizozemska ves čas, dokler bo

Vojna v zastoju

Na zapadnem bojišču slabo vreme.

Dež na zapadnem bojišču ovira vsako večjo napadalno akcijo. Najbrž pa bi tudi brez tega ne bilo posebno živahno. Splošno naziranje je, da pred pomladjo ni pričakovati večjih bojov, kaj šele odločitev. Nekateri pa trdijo tudi to, da bo zapadna fronta ostala mirna vse do tlej, dokler se ne bodo pokazale posledice blokade v vsej svoji ostrini.

Težave Nemčije glede preskrbe s surovinami, ki jih rabi za vojno industrijo, so velike. Nade, da bi mogla dobiti vse potrebno iz Rusije, so docela neutemeljene. Celotno nemško vojaško glasilo je glede tega zelo skeptično. Pravi, da more Rusija dobavljati samo premog in železo, dočim baker, svinec, cink, cin, nikel in antimon mora sama uvažati. — Prav tako ni misliti na dobavo ruskega petroleja.

Dve ali tri nemške podmornice potopljene

Po najnovejših poročilih so angleške ladje potopile v tem tednu eno podmornico v južnem delu Atlantskega oceana, dve pa v Severnem morju.

Potopljene in zajete ladje

Angleži so v preteklem tednu pregledali 108 tujih ladij. Dvema so zaplenili ves tovor, 43. pa deloma. Nadalje so zajeli nemško ladjo »Leander«, ki je iz španskega pristanišča »Vigo« odplula pod sovjetsko zastavo.

Potopila sta se ena nizozemska ladja in nek belgijski motorni čoln, ker sta zadela na mino. Norveški parnik »Arnekjode« pa je torpedirala nemška podmornica brez opozorila. 35 mož posadke je rešila neka angleška ladja na viharjem morju, 5 mož pogrešajo.

Nevtralne cone za vojne bolnice

Švicarsko časopisje poroča, da se med državami, ki so v vojni, vršijo s posredovanjem neke nevtralne države pogajanja za ustanovitev nevtralnih con v vseh vojskujočih se državah. V teh nevtralnih conah bi se zgradile bolnice za ranjence. Za Francijo bo kot nevtralna cona določeno neko znano pristanišče.

„Lepotne napake“ nemško-ruskega prijateljstva

Švicarski socialistični dnevnik »Volksstimme« piše pod gornjim naslovom sledeče:

Diplomatični opazovalci ugotavljajo zadnje čase, da se rusko-nemško prijateljstvo ohlaja. »Times« opozarja na tisti pasus v zadnjem govoru Molotova, ko je rekel: »Zanašamo se na svoje lastno mnenje, ne pa na mnenje drugih.« To je treba povsem radi tega povdariti, ker so se pred govorom Molotova v Nemčiji širile vesti o ruskem ultimatu Švedski in so Nemci trdili, da bodo Rusi zahtevali od Švedov Karlskron in Göteborg. Ta nemški maneuver je imel namen, strašiti švedsko javno mnenje pred rusko nevarnostjo. Omembe vredno je tudi, da je pred kratkim moskovski radio v angleškem jeziku poročal med drugim tole: »Rusija je dežela miru, vendar pa moramo biti stalno pripravljene, odvrniti vsak napad na naše ozemlje; zato smo začeli s pripravami za utrditev naše zapadne meje. Carigradski dopisnik »Daily Herald« pa je iz-

vedel, da je Papen pri svojem povratku v Ankaro turški vladi izjavil, da je Nemčija pripravljena, Turčiji dobaviti ves material, ki je potreben za zgradbo utrdb vzdolž turško-ruske meje.

Rusija in Finska ter Turčija

Sovjetsko časopisje proti Finski.

Po razbitju pogajanj med Sovjetsko Rusijo in Finsko je pričelo rusko časopisje pisati o Finski zelo ostro. Listi naglašajo, da stoji Finska pod angleškim vplivom in da je tudi pod angleškim vplivom odklonila ruske predloge. Ta izvajanja so vzbudila pozornost, ker se je doslej vedno trdovratno zatrdjevalo, da stoji Finska pod vplivom Nemčije.

Zdne dni je vihar prignal dve sovjetski letali nad finsko obalo. Finsko protiletalsko topništvo je letali obstreljevalo.

Zatrjuje se, da se bodo pogajanja med Turčijo in Rusijo nadaljevala, vendar bo turška vlada o poteku sproti obveščala angleško in francosko.

Od 1412 milijonov — 56.4 milijone dinarjev

za javna dela v Sloveniji.

Koliko bi nam šlo in koliko smo dobili.

Iz poročila na seji TOI v Ljubljani posnemamo, da je bilo v državi izvršenih javnih del za 1412 milijonov dinarjev. Za javna dela v Sloveniji se je porabilo od tega zneska 56.4 milijone dinarjev v zadnjih štirih letih, v katerih je bil ta znesek porabljen, torej 2.6 odst. celotnega zneska. Računajoč znesek po prebivalstvu bi znašala poraba 8 odst. (okoli 113 milijonov), po davčni moči pa 14 odst. (okoli 197 milijonov). Zaradi krajevnih potreb, večjih in manjših, mora državna uprava imeti oziroma, vendar je odstotna razlika prevelika.

Poročilo pravi, da utegne po sporazumu, po katerem se podele samoupravne gospodarske pravice banovinom, končno priti do odprave pretiranega centralističnega državnega gospodarstva, ki se je izvajalo zlasti zadnje dve leti.

Politične konference

Priprave za volitve?

Nedavno so imeli v Zagrebu samostojni demokrati konferenco, ki jo je pozdravil podpredsednik vlade dr. Maček.

Te dni se je pa vršila enaka konferenca v Beogradu med predstavnikom Davidovičeve demokratske stranke, in predsednikom samostojne demokratske stranke dr. Budisavljevićem, ki je vodil tudi zagrebško konferenco, in senatorjem Večeslavom Vilderjem (samostojnim demokratom).

Oba (dr. Budisavljević in Vilder) sta imela ob tej priliki razgovore s predsednikom vlade Dragišo Cvetkovićem, ki je oba pogostil s kosilom.

Iezero nafte v plamenih

1000 ljudi zgorelo na otoku Gunilla v Venezueli

Na otoku Gunilli v južnoameriški državi Venezueli se nahajajo veliki petrolejski vrelci pri mestu Maracaibo, ki leži na obrežju istoimenskega jezera. Površina jezera je prekrita z debelo plastjo nafte. Dne 14. t. m. je po nesreči izbruhnil požar v mestu Maracaibo, ki se je razširil tudi na obalo jezera in je kratko nato zajel tudi jezersko površino. Ljudi se je polastila panika, bežali so, kamor so mogli, toda okroglo 1000 so jih zajeli ognjeni zubli in so postali žrtve strašne katastrofe.

Politično delo in delovanje

Delavsko gibanje se je v svojih početkih v Sloveniji pojavilo pred 70 leti. Težko delo je imelo že zaradi avstrijskih absolutističnih razmer, zlasti pa tudi zaradi domačih, v katerih so nasprotniki delavskega gibanja livali ves svoj zolc nad njim. Socialist je bil izdajalec, brezverjen, prikrit in nevaren ropar duše in blaga poštenega slovenskega naroda. Nasprotniki so porabljali proti delavskemu gibanju prav tiste metode, kakor v boju med seboj. Delavstvo pa je kljub temu ustalilo ideologijo, svoj značaj in program v krvavih borbah in ob ogromnih osebnih žrtvah. Za delavstvo ni bilo pravice. Zakoni so veljali za druge, za delavski razred ne. Kljub vsem tem razmeram je socialistična miselnost med slovenskim delavstvom in tudi širšim narodom zajela močne korenine, ki jih ni mogla iztrebiti noben sovražna sila. Slovensko socialistično gibanje je tako močno in zdravo stopilo tudi v Jugoslavijo. Socialistično gibanje je samoraslo gibanje, ideološko čisto, praktično utrjeno ter more zaradi tega voditi svojo lastno politiko, uravnovešiti svojo taktiko taktično in načelno tako, da se ne pregreši proti temeljnemu načelu, ki ga ima.

Delavsko socialistično gibanje se ne more in ne sme spuščati v politični diletantizem z drugimi nameni kakor njegovimi, ne sme se vezati v svojih delih ali v celoti z avanturizmom osebnih domislekov politično neopredeljenih ali nesolidnih eksperimentatorjev. Socialistično delavsko gibanje je realna komponenta javnega življenja ter mora kot celota računati le z realnimi paktanti, kadar pokaže potreba, da se na ta način more doseči uspeh, ki je potreben in koristen razvoju.

Socialisti morajo voditi realno politiko, morajo realno misliti ter čuvati resnost svojega gibanja tudi z resnimi akcijami ali kooperacijami.

Učitelji se še vedno bore za svoje pravice

Predsednik učiteljske organizacije JUU Ivan Dimnik je glede na izjavo prosvetnega ministra o pobijanju korupcije podal izjavo beograjski »Politiki«, v kateri naglašja zahteve učiteljstva. Predvsem zahteva učiteljsko stalnost v službi in prosta mesta naj se oddajajo z natečajem brez izjem, da se s tem onemogoči verižništvo in osebno obračunavanje z učitelji. Razpored učiteljev naj napravi posebna komisija, v kateri bodo zastopani vsi zainteresirani činitelji, da se omeji protekcionizem in onemogoči korupcija. Uvede naj se avtomatično napredovanje, da ne bo protekcionizma in korupcije pri napredovanju. Dosedanja napredovanja naj se revidirajo.

Razno

20.000 vagonov premoga prodamo Italiji. — V zmislu dogovora med Jugoslavijo in Italijo kupi Italija do meseca maja 20.000 vagonov našega premoga večinoma v Sloveniji.

Kakšna je preskrba Francije iz kolonij? — V štirih letih svetovne vojne so kolonije dobavile Franciji 3,44 milijonov ton najraznovrstnejšega blaga, oz. življenjskih potrebščin. Sedaj pa bodo dobavile na račun letošnje žetve: 1,6 milijonov ton žita, 1,1 milijonov ton oljnatih sadežev, 800.000 ton lesa, premoga, gumij in enako množino mesa, kakaoa, čaja, sladkorja in ruma. Kolonije bodo torej v tem letu dobavile Franciji več, kot pa so v vseh 52 mesecih svetovne vojne. 80 ladij je doslej pripeljalo 270.000 ton navedenega blaga v Francijo.

Eksplodizija v pristanišču Brest. V pristanišču Brest je eksplodirala neka z benzinom nатовorjena ladja. Pri tem je prišlo ob življenja več članov ladijske posadke ter nekaj pristaniških delavcev.

Pariški hoteli dajejo 20 odstotni popust na prenočitni vsem vojaškim osebam.

50 nizozemskih oficirjev aretiranih. Na Nizozemskem so te dni odkrili dobro organizirano tihotapsko družbo, ki je tihotapila holandske uniforme v Nemčijo. Policija je zaplenila 5000 uniform in zaprla 50 oficirjev.

Bivši nemški cesar Viljem se pripravlja na beg na Portugalsko, če bi Nemci napadli belgijsko in nizozemsko mejo.

Novi predsednik republike Peru v južni Ameriki. Za predsednika republike Peru je bil izvoljen Manuel Prado z 271.000 glasovi, njegov protikandidat Česade je dobil 76.000 glasov.

V ogledalu

Ako se sklicujemo na Švico. V Švici so bile parlamentarne volitve. O teh volitvah je pisal »Hrvatski dnevnik« z veliko simpatijo in jih je predložil naši javnosti kot vzor demokratičnih volitev. S posebnim ponosom je nato naglasil »Hrvatski dnevnik«, da so švicarski listi zabeležili njegovo pisanje. Mi mu te pohvale ne zavidamo, moramo pa pripomniti, da bi »Hrvatski dnevnik« iz tega svojega pisanja moral izvajati tudi konsekvence za svojo domačo politiko. V Švici n. pr. se ne piše o socialnih demokratih tako, kot na Hrvaškem in se tudi proti njim tako ne postopa. To pa ni demokracija in ako bodo v Švici za to zvedeli, potem ne bodo imeli »Hrvatskega dnevnika« in od njega oboževanih pravkov več tako v čisljih. To pa bi bilo škoda.

Iz Češke

18 čeških študentov aretiranih. Ker je umrl nek češki dijak, ki je bil 28. oktobra ob priliki obletnice ustanovitve CSR aretiran, so poskušali praški študentje na večjih krajih demonstrirati. Policija in SS-cete so razpršile češke študente in 18 demonstrantov aretirale.

V protektoratu so potrebni ostri ukrepi. Reuter poroča, da je izšla uradna uredba, po kateri mora imeti v češko-moravskem protektoratu vsaka nad 15 letna oseba posebno izkaznico s sliko. Izkaznica mora biti overovljena od državnih in strankinih oblastev.

Nove tračnice izmenjujejo. Češki listi poročajo, da je odredila vlada Protektorata obširno izmenjavo novejših tračnic na železniških progah, katere bodo zamenjali s starejšimi, med tem ko bodo nove namestili na druge proge, ki so sedaj radi vojne močno obremenjene.

Uradne cene za nova mila. Vlada Protektorata je po vzgledu vlade v Berlinu določila že junija t. l. najvišje dopustne cene za milo in razne druge izdelke iz mila. Ker pa so prišle sedaj na trg nove vrste mila z manjšim odstotkom masti, razna peščena mila, praški za umivanje in pranje, itd., je določila vlada tudi za te surrogate edino dopustne prodajne cene za veletrgovino in drobno prodajo. V veljavi pa ostanejo tudi prej določene cene za brivsko, toaletno, desinfektno in podobno milo, pa tudi za stare zaloge vseh vrst mila.

Dr. Vaclav Klofač ni umrl. Iz Prage poročajo, da 70 letni dr. Vaclav Klofač živi v svoji vili v Pragi. Vest o njegovi smrti ni bila resnična. (Mi je tudi mislo objavili).

Doma in po svetu

Spekulacija s kruhom cvete. Ob žetvi je odredil Prizad ceno pšenici na din 165 za 100 kg. Toda posredniki, ki so vršili te nakupe, so jo plačevali samo po din 100 do din 130. Ker je bilo v tem času prodane 35.000 vagonov pšenice, so posredniki zaslužili na račun kmetov in konzumentov samo 145 milijonov dinarjev. V kolikor te pšenice niso že prodali, bodo dobili sedaj za njo še po din 45 za 100 kg več, ker stane pšenica danes ne več din 165, ampak že din 210 za 100 kg.

Za koliko so poskočile cene kolonijalnemu blagu? V času od 1. do 13. novembra so poskočile cene kolonijalnemu blagu kakor sledi: navadnemu rižu od din 580 na din 950 za 100 kg, t. i. za 64 odstotkov, čaju za 96 odst., čokoladi za 36 odst., popru za 81 odst., cimetu za 285 odst.

Za koliko so poskočile cene domačim življenjskim potrebščinam? Moki za 65 odst., testeninam za 13 odst., olju za 20 odst., milu za 40 odst., sodi za 24 odst., škrobu za 80 odst., fižolu za 120 odst., sladki papriki za 178 odst., masti za 15,5 odst. — Kam to vodi?

Tekstilno blago je poskočilo v ceni zadnje tri mesece za 30 odst.; platno za 20 do 30 odstotkov.

Živino imamo za izvoz, kože pa moramo uvažati. V državi lahko nabavimo letno kož za 9 milijonov dinarjev, računano po ceni, pred podražanjem, istočasno pa moramo uvoziti iz inozemstva kož za 150 milijonov dinarjev.

Državni proračun za 1940/41. Do dne 1. novembra bi bila morala vlada predložiti narodni skupščini proračun za 1940/41. Proračun niti izdelan ni. Vlada namerava rešiti proračun za prve mesece na podlagi ustavnih pooblastil ter šele po samoupravni razdelitvi države sestaviti redni proračun, da ga predloži novi narodni skupščini v odobritev.

Politična pripadnost izvoljenih senatorjev. Pri senatskih volitvah dne 12. t. m. pripada JRZ 29, HSS 11, 4 zemljoradnikom in 3 SDS.

S kraljevim ukazom je bilo imenovanh 37 senatorjev, med njimi predsednik vlade Cvetković, dr. Korošec, dr. Kulovec, dr. Maček, dr. Košutić, dr. Krnjević, Božidar Maksimović itd.

Hrvatski sabor bodo volili volilci s kroglicami. Liste bodo postavljene po okrožjih, vendar tako, da bo odpadel na vsak srez po en kandidat. Ako bodo šteli za vsak srez glasove posebej, potem bo to navaden večinski sistem in se opozicija sploh ne bo mogla uveljaviti. Na vsakih 50.000 prebivalcev bo dodeljen po en poslanec. Volili bodo vsi 24 letni moški, izvoljeni pa bodo mogli biti samo 30 letni moški.

Prenos kreditov iz državnega proračuna na banovino Hrvatsko. »Hrvatski dnevnik« piše, da znašajo krediti za drugo polovico proračunskega leta 1939-40 (ki traja do 31. marca 1940), kateri bodo dani iz državnega proračuna banovini Hrvatski za vršenje poslov na njo prenešenih upravnih gran, 350 milijonov dinarjev. Vendar pa iz te vsote ne bo treba plačevati banovini Hrvatski nobenih pokojnin upokojujencem v tistih granah državne uprave, ki jih je prevzela banovina Hrvatska. Razen s tem denarijem razpolaga banovina Hrvatska

seveda tudi z vsemi drugimi dohodki, ki nima jo značaj državnih davkov.

Konferenca o dobavi surovin za tekstilno industrijo se bo te dni sestala v trgovinskem ministru v Beogradu.

400.000 dinarjev prispevajo rudarji v Sloveniji za Delavsko zbornico letno.

Železniški uradniki za zvišanje plač. Večja deputacija Združenja železniških uradnikov je izročila banu dr. Natlačenu obširno utemeljeno spomenico, v kateri zahtevajo železniški uradniki povišanje plač.

Razpis občinskih posojil. Finančni minister je izdal uredbu, po kateri smejo mesta: Beograd, Zagreb in Ljubljana razpisati občinska posojila in v to svrhu izdajati obligacije, ki se amortizirajo z žrebanjem. Ti papirji bodo enakovredni državnim vrednostnim papirjem. Do tega ukrepa je moralo priti, ker nobena kreditna ustanova nima toliko razpoložljivih sredstev, da bi lahko zadovoljila potrebe velikih občin po kreditih.

Pobegli Otto Strasser, ki je že dolgo časa bival v Švici, je nenadoma odpotoval v Anglijo. Otto Strasser spada med nacistične zarotnike v Nemčiji. Njegov brat je bil ustreljen povodom »čiščenja« dne 30. junija 1934. Radi njegovega nenadnega odhoda iz Švice, domnevajo, da je zapleten v monakovski atentat.

Fašistični mir je oborožen mir, je dejal Mussolini, ki je imel te dni govor ob priliki otvoritve italijanske univerze. Pozval je dijake, da morajo imeti v rokah knjige, poleg knjig pa tudi puške.

Atentatorji p... V Nemčiji še vedno iščejo atentatorja, ki je položil peklenjski stroj v monakovski pivnici. Sedaj sumijo, da so atentat pripravili nemški monarhisti.

Nacistični baron Gabrijel Kemeny v Budimpešti je bil obsojen na 8 mesecev ječe, ker je nadaljeval akcijo prepovedane nacistične stranke.

S kom so Indijci? O Indiji se piše vse mogoče in zlasti tudi o tem, da bi Indijci utegnili nastopiti proti Angliji. Te dni pa je indijski nacionalni kongres poslal pozdravno brzojavko predsedniku Poljske republike Rackiewiczu, v kateri mu izraža globoko priznanje za junaški boj poljskega naroda, z zagotovilo, da se bo ves indijski narod neuklonljivo boril na strani poljskega naroda in njegovih zaveznikov do končne zmage.

Nemci se selijo iz Rusije. Letonska poročila pravijo, da se 50.000 Nemcev že nahaja na poti iz Rusije v Nemčijo.

Rusija nima osvajaških ciljev na vzhodu, tako je izjavil japonski general in poveljnik v Šanghaju, Fušita, in dejal, mnenja sem, da se je treba radi tega izogniti vsakršnemu sporu s Sovjetsko Rusijo.

Zakon o splošni razdolžitvi. Na Hrvaškem so ustanovili zvezo dolžnikov, čije vodstvo je obiskalo Mačkovega glavnega tajnika dr. Krnjevića in mu obrazložilo svoje zahteve. Hrvatski ministri naj bi izposlovali zakon o razdolženju vseh privatnih dolžnikov. Dokler ne izide zakon, naj bi se pa ustavile vse rubeži. 30 milijonov za pokopališče bo morala šteti beograjska občina. Na sedanjem pokopališču je že 4300 grobnic in 53.000 grobov; prostora pa samo še za par tisoč novih grobov.

Zane Grey:

Mož iz gozda

»Po mojem moramo v najboljšem slučaju računati samo s kratkim presledkom. Pametneje pa se mi zdi, ako ne bi računali niti s tem.«

»Potem ostani tu in glej, ako bi se utegnili pojaviti Ansonova tolpa, — recimo tako dolgo, da bi jo moral opaziti, ako je res danes zjutraj našla našo sled in krenila za nami. Čim boš ugotovil eno ali drugo, jo vrežeš kar povprek do Big Springa, kjer bom nocojšnjo noč taboril.«

Roy je prikimal. Ne da bi rekla kakšno besedo, sta pograbila par vrvi in se podala za konji. Helen je opazovala Daleja, toda morala se je šele okreniti, ko je Bo, skrajno razburjena, zakričala. In tedaj je zagledala divjega, rumenega mustanga, ki se je postavil ravno kot sveča na zadnji nogi, med tem ko je s sprednjima krilili po zraku. Roy ga je vjel v laso in ga vlekel v tabor.

»Nel, poglej si no tega divjega ponija!« je vzklikala. Helen se je z največjo težavo umaknila podivjanemu mustangu s poti. Roy ga je vlekel proti neki cedri, ki je rastle blizu nje.

»Le pridi, kapa kosmata«, je rekel Roy pomirjujoče in se počasi blizal tresoči se živali. Med tem ko je z eno roko držal laso, je segal z drugo na lasu za dolžino roke narej in to ponavljal, dokler ni bil tesno poleg nje. Kapa kosmata pa je kazala belino svojih oči in tudi svoje bele zobe. Toda med tem ko

34

je Roy zrahljal zadrgo in jo ji potegnil čez glavo ter nato z zamotanim vozlom pritrtil okoli nozdrvi, je stala mirno.

»Temu rečemo hakamore«, je rekel, kažoč na voz. »Ta žival še nikoli ni čutila uzde na sebi in je, vsaj tako mislim, tudi nikoli ne bo.«

»Ali je ne uporabljate za ježo?« je vprašala Helen.

»Včasih«, je odvrnil Roy smehljaje se. »Ali bi Ve rade enkrat poskusile?«

»Oprostite, mene ne mika«, je odvrnila Helen.

»Hura!« je vzkliknila Bo. »Izgleda kot sam vrag. Toda jaz bi se ga lotila — ako mislite, da bi znala.«

Divjna zapada je naglo poglala korenine v Bo Raynerjevi.

»Ho, zelo mi je žal, toda pri najboljši volji Vam tega ne morem dovoliti — zaenkrat ne«, je odvrnil Roy suho. »Včasih dela vražje skoke po zraku.«

»Skoke po zraku, Vi mislite reči, da se kuja?«

»Tako je.«

V naslednji pol uri je videla Helen mnogo poučnega in se naučila več glede o ravnanju s konji na nezagrajenih pašnikih, kot pa je sploh kdaj čula o tem v svojem življenju. Razen Rangerja, Royevega rjavca in belega ponija, ki ga je jahala Bo, sta Dale in Roy morala vloviti vsako posamezno žival z lasom in jo privleči v tabor, da jo je bilo mogoče osedlati in natovoriti. To je bil posel za pogumne in močne može, ki je zahteval prav toliko potrpljenja, kot železnih mišic, tako, da se je potem, ko se je vse srečno končalo, Helenino zaupanje, ki ga je stavila v v ta dva moža, spremenilo v pravo spoštovanje. Že-

ni, ki je imela oster pogled, je mogla ta pol ure marsikaj povedati.

Ko je bilo vse pripravljeno za odhod, se je vzpel Dale v sedlo in rekel pomembno: »Roy, pričakoval te bom proti večeru. Upam, da ne boš prišel prej.«

»Ho, bilo bi hudo, ako bi moral tako kmalu s slabimi novicami za vami. Upajmo na najboljšo. Dolej smo imeli srečo. V gozdovih se drži z igličevjem nastlanih tal in prikrivaj sled.«

Dale je vzpodbodel konja. Nato sta se poslovili od Roya tudi dekleti in odjezdili za Dalejem. Ko so jezdec zavili okrog neke skupine dreves, sta jim Roy in njegov kot nastrojena koža divjačine barvasti mustang izginila izpred oči.

Nenatovorjeni konji so šli prvi, natovorjeni so jim sledili, tik za njimi pa so bili jezdec, kot poslednji. Pomikali so se v lagotnem kljus, vsled česar so tovarišakutali gori in doli ter se nagibali zdaj na eno, zdaj zopet na drugo stran. Sonce je grelo Helen hrbet, in veter, ki je bil poprej ledeno hladen in vlažen, se je spremenil, postal je sladkoduhteč in suh. Dale je vodil karavano po ravni dolini, kjer so na višje ležečih terasah rastle borovci, in je nekaj milj dalje temen gozdni pas tvoril mejo. Ni trajalo dolgo, ko so dospeli do obronka gozda.

Helen se je čudila, zakaj so se borovci razprostirali samo po tej ravnini, samo do semkaj in ne dalje; mogoče je bilo to v zvezi s snegom, toda tla so bila ravna, zato ni mogla razumeti, zakaj naj bi bila baš tu meja gozda.

Tako so prijahali v gozd.

(Dalje prihodnjik.)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Kaj je s pitno vodo v koloniji Terezija? — Ze več mesecev so primorani stanovanjci rudniške kolonije Terezije hoditi po vodo k bližnjim privatnikom, kateri morajo potem števcu plačevati vodo občin in jo zato neradi dajejo strankam za porabo. — Tudi rudarji, zaposleni na vzhodnem obratu, nimajo na obratu pitne vode, kadar pridejo na delo ali se izmučeni vračajo z dela. Čudimo se, da so vse intervencije zaupnikov brezuspešne in da Trboveljska premostopna družba ne poskrbi, da bi imeli njeni delavci vsaj pitno vodo na razpolago. Ko hodijo žene rudarjev k rudniškim vodovodnim izlivkom zastoj čakati na vodo, se čujejo razne upravičene kritike, katere bi se z dobro voljo od strani TPD lahko odpravile. TPD bi že morala poznati zakon o zaščiti delavcev in poskrbeti, da ne bodo delavci brez pitne vode.

Iz vrst bivših rokodelcev je po kratki bolezni umrl Knez Tomaž, upokojeni rudniški tesar. Umrli je bil ustanovni član rokodelskega podpornega društva in za časa zaposlenja tudi član strokovne organizacije ZRJ ter član rudniškega gasilskega društva. Med sodelavci je bil splošno spoštovan vsled mirnega, tovariškega in sodružnega obnašanja. Pogreb je bil v petek ob 4. uri izpred »Delavskega doma«. Naj mu bo ohranjen trajen spomin, ženi in sorodnikom pa izrekamo naše iskreno sožalje.

HRASTNIK

Samomor mladega fanta — šolarja. Pred približno tremi tedni je odšel z doma 12letni Krajšek Ivan in se ni več vrnil. Vse iskanje je bilo zaman. V nedeljo, dne 12. t. m. pa so ga našli obešenega pod neko skalo nedaleč od doma. Verjetno je tam visel ves čas, od kar se ga pogrešali. Baje so se trupla lotile že razne ptice. Kaj je gnalo mladega fanta v smrt, ni znano.

Smrtna nesreča rudniškega nameščence. Prošlo nedeljo se je vračal s popoldanskega izprehoda s svojo ženo rudniški poduradnik Groznik Stanko. Okrog 8. ure zvečer pa mu je postalo nenadoma slabo in sicer ravno na mestu, kjer se dviga na eni strani ceste strma skala, na drugi strani pa leži skoro tri metre globoka struga potoka Bobna. Nesrečni Groznik se je hotel nasloniti na obcestno ograjo, ker pa je bila ta pokvarjena, je popustila. Groznik pa je padel z glavo navzdol v strugo. Njegova žena, ki je to opazila, je brž obvestila reševalce, ki so ga kmalu pobrali iz struge ter ga odnesli domov. Vsled težkih poškod na glavi pa mu tudi takojšnja zdravniška pomoč ni mogla rešiti življenja. Okrog 12. ure ponoči je umrl. Zapušča mlado ženo, s katero je bil poročen šele par mesec.

ZAGORJE OB SAVI

Javno rudarsko zborovanje. Zveza rudarjev Jugoslavije, podružnica v Zagorju, sklicuje za v nedeljo, dne 19. novembra ob 9. uri dopoldne v kinodvorani v Zagorju javno rudarsko zborovanje z dnevnim redom: 1. Poročilo o intervenciji v Beogradu v zadevi uvedbe plačanih dopustov in sprememb pravil bratovskih skladnic; 2. položaj rudarjev z ozirom na naraščajočo draginjo in organizacija. Ker je dnevni red zelo važen, se poziva vso delavstvo, da se zborovanja udeleži.

KOČEVJE

Predavanje o delavski zaščiti. V nedeljo, dne 19. t. m. se bo vršilo s pričetkom ob 9. uri v dvorani hotela »Trst« važno predavanje o delavski zaščiti in pomenu kulturnih in strokovnih organizacij. Predavanje priredi tukajšnja »Vzajemnost« sporazumno s strokovno organizacijo. Predavala bosta ss. dr. Reisman in Eržen iz Maribora. Pridite vsi!

TRŽIČ

Predavanje, ki ga bo priredila podružnica Splošne delavske strokovne zveze se bo vršilo v nedeljo 19. t. m. s pričetkom ob pol 10. uri v mestni kleti g. Jelenca o temi: »Od drevesnega debla do papirja in časopisa«. Kakšen velik vpliv je imela iznajdba in izpopolnitev papirja na kulturo in izobrazbo narodov? Papir je postal danes ena izmed glavnih potreb človeštva. Predavatelj bo orisal prve početke izdelave papirja in razvoj do današnjih dni. Vse to in še mnogo drugih zanimivih podatkov boste slišali o papirju na tem predavanju. Na podlagi slik, ki bodo predavanje spremljale, boste videli tehnični postopek izdelave papirja in obrat velike tiskarne. Delavci, delavke, nameščenci, izobrazba in znanje je predpogoj za uspešno uveljavljanje v življenju!

MEŽICA

Rudarji ne izrabljajo bolezenskih šhtov. Pri nedeljskem predavanju o plačanem dopustu je prišlo na razgovor tudi bolovanje rudarjev in se je pri tem med drugim izkazalo, da rudarji vso svojo življenjsko silo naravnost žrtvujejo v korist podjetja in se le v najtežjih slučajih javljajo bolne, čeprav vršijo najtežje delo brez sonca in brez dnevne svetlobe po mokrih rovih. Naš stari s. Ipavec je na primer v 29. letih službe izostal vsega skupaj komaj 12 delovnih dni radi bolezni. Ni torej kljub dolgoletnemu plačevanju bolniških prispevkov obremenil niti Bratovske skladnice, niti podjetja s svojo boleznijo. Ta zgledni primer obenem najbolj dokazuje, kako pravično bi bilo, da bi ti trpinji dela prejemale po letih zveste službe primeren plačan dopust, da bi se mogli tudi oni enkrat oddahniti in se veseliti sončnih dni pri dnevnih svetlobi. Boj rudarjev za to skromno pravico ne sme odnehati, predno ne bo končan s polnim uspehom.

LJUBLJANA

Brezvesten vodnik. Neka papirna, novo ustanovljena tovarna pri Beogradu, je iskala po Sloveniji za svojo industrijo strokovno izvežbanih delavcev. Nekaj delavcev je nabrala v Ljubljani in v okolici. Poslala je posebnega vodnika, ki naj vse delavce skupno pripelje iz Ljubljane v Beograd. Vodniku je dala tudi za prevoz teh delavcev potreben denar. Toda vrli vodnik je v kratkem zapravil ves denar tako, da so se morali delavci peljati na svoje stroške iz Ljubljane v Zagreb, ker jim je vodnik obljubljal, da bo v Zagrebu dobil od svojega šefa potrebni denar za nadaljni njihov prevoz v Beograd. V Zagrebu pa je vodnik izginil. Ker ni bilo od nikoder obljubljenega denarja in ne vodnika, so se morali vsi delavci vrniti nazaj v Ljubljano, kjer pa po večini niso več dobili svojega prejšnjega zaposlenja. Prav bi bilo, da se že enkrat naredi konec počitju takih brezvestnih vodnikov.

Kdaj bomo gradili novo mestno posvetovalnico? V listih čitamo poročilo, da zgrade v Zagrebu novo občinsko posvetovalnico oziroma magistrat, ki bo veljal 60 do 80 milijonov di-

narjev. Z gradbo prično že spomladi. V Ljubljani pa govorimo o potrebi nove občinske hiše ali magistrata že petdeset let, štirideset let pa o potrebi mestne tržnice. Oboje je potrebno, ker je sedaj v mestu še dovolj stavbnih prostorov, ki jih bo pa vedno manj. Uradni prostori mestnega urada so razmetani po raznih hišah tako zelo, da bi morali imeti poseben katalog, po katerem bi poiskali razne mestne urade, da bi se ognili predogotrajnemu iskanju. Novo magistratno poslopje je potrebno iz praktičnih in reprezentančnih razlogov, ker sedanji prostori ne odgovarjajo več velikemu razmahu ljubljanske občine v zadnjih petdesetih letih, ki ima danes okoli 80.000 prebivalcev, dočim jih je imela takrat komaj polovico današnjih. Isto velja za tržnico. Glavni trg se nahaja sedaj ob Ljubljani na Pogačarjevem in Vodnikovem trgu. Če bi se Ljubljana prekrila in zvezal prostor z Nabrežjem sv. Petra, bi se pridobil ogromen prostor za tržnico in za promet ob tržnih dnevih, obenem pa prihranil vedno dražji stavbni prostor. Upajmo, da se program uresniči.

MARIBOR

Cena bencina poskočila na din 6.55. O podražitvi bencina krožijo razne zanimive vesti, da je podražitev in v zvezi s tem tudi pomanjkanje bencina povzročil predvsem kartel, ki je onemogočil dobavo bencina oz. nafte vsem tverdkah, ki niso članice kartela. Kartel je skušal zavesti tudi oblasti z merosničnimi podatki o tverdkah, ki niso članice, da bi na ta način onemogočil vsako konkurenco in diktiral cene bencinu po lastni volji. Baje je v državi na razpolago dovolj bencina in je pomanjkanje nastalo le vsled tega, ker je kartel tako odločil. Čim bodo cene dovolj porastle, bo brez novega dovoza na razpolago dovolj bencina. — Bencin se je od junija lanskega leta podražil že trikrat za skupno 96 par ali 18 odst.

Pri nas ... še ni potrebna zatemnitev. Zadnje čase so priklopljeni brzovlaki, ki pripelje preko meje in vozi nato proti Zagrebu, vozovi nemških državnih železnic, v katerih ni razsvetljave, oz. so žarnice modro prepletkane. Ako je to v Nemčiji potrebno, ne uvidimo, zakaj bi se pri nas morali voziti v zatemnjenih železniških vozovih. Železniška direkcija v Ljubljani naj poskrbi, da bo ta zatemnitev na našem ozemlju ukinita. To se izvrši najenostavneje na ta način, ako se v vsakem vozovnem oddelku namesti po ena modra in ena navadna žarnica. Na nemškem ozemlju naj sveti modra, na našem pa običajna, svetla luč. V Belgiji in na Holandskem se celo trudijo, da vlake čim bolj razsvetle in s tem opozorej talce sovražnih sil, da leto nad nevtralnimi ozemljem in da ne smejo bombardirati vlaka.

Plesna šola I. del. kolesarskega društva v Gambrinovi dvorani začne z rednim poukom v nedeljo, dne 15. oktobra ter se vršijo vaje vsak četrtek ob 20. do 22. ure in vsako nedeljo ob 15. do 18. in od 20. do 22. ure pod osebim vodstvom plesnega učitelja g. L. Simončiča. Vpisovanje novih članov sprejema vodstvo pred vsakim poukom.

SENOVO PRI RAJHENBURGU

Dramski odsek naše »Vzajemnosti« uprizeri v nedeljo, dne 19. novembra ob pol 4. uri popoldne v šolski dvorani na Senovem dramo v treh dejanjih »Veleja«. Vljudno vabimo k obilni udeležbi. — Odbor.

Wendlova »Marseljeza«, ki izide letos v »Cankarjevi družbi«, bo ogrela in navdušila slehernega človeka.

ČRNA PRI PREVALJAH

Teško delo naših organizacij. Ne bi pisali tega članka, če bi šlo za navadno članstvo, od katerega ne moreš zahtevati tistega razumevanja za organizacijo, kot se to pričakuje od njenih funkcionarjev, posebno od starejših, kateri so stali celo v ospredju in bili mnogokrat voljeni v različne delavske institucije kot zastopniki delavstva itd. Ta takozvana avantgarda organizacije, ki ima predvsem nalogo, da kaže ostalemu članstvu pravilno pot, mora biti vzor delavskemu pokretu in v ponos članstvu, da bi neorganizirani ne imeli vzorov za razne izgovore, temveč bi čutili dolžnost biti organizirani. Od takšnih izkušenih mož človek pričakuje vse kaj drugega, kot pa nesmiselno kritiko, zato je vse obsojdo vredno, ako se kak tak član obnaša drugače, kot pa mu veleval njegov položaj v gibanju. Vsakdo je upravičen, da kritizira, saj smo demokratični, toda ne tako demokratični, da bi se pustili neupravičeno blatiti in tudi ne tako demokratični, da bi nastavljali še desno lice, ako te je nekdo udaril po levem. Takšne demokracije ne poznamo, posebno mi, mlajša generacija smatramo takšno potrpežljivost za močjo samo v legendah in kolikor toliko v diktaturi... Mi smo si svesti poštenega in stvarnega dela, kolikor je nam v danih razmerah mogoče. Vemo pa tudi dobro, da bi se moralo in moglo še marsikaj izboljšati, če bi nas ne bvirala nesloga, h kateri pripomorejo tudi taki, ki pozabljajo da bi kot člani stojeci v ospredju morali biti drugim za vzgled. Sedaj se pa pri nekaterem oglašaju užaljenosti, ker ga je delavstvo po njegovi lastni zaslugi postavilo v vzad, kjer mu je tudi po vsej pravici mesto, ker se kljub dolgotrajnemu delovanju kot zastopnik delavstva ni mogel naučiti drugega, kot grditi lastno organizacijo z nedostojnimi imeni. Pravil še danes ne pozna, kakor mu tudi niso

znani pravilniki, za katere je svoj čas sam glasoval. Kako daleč od takšnih ljudi je potem znanstveni socializem, kateri zahteva nemalo časa in truda, preden usposobi možgane, da lahko z njimi misli in postane vsaj duševno svoboden človek. Kdor pa je iskal v organizaciji samo lastne koristi, ta pač ni mogel doživeti drugega, kot pa razočaranje. Pozivamo vsakega takega, ako mu leži res kaj na srcu, naj pove svoje težnje na pristojnem mestu in tistim osebam, katerih se stvar tiče, nikakor pa ne trpijo zahrbtnje kritike, z namenom, da se naši stvari, oziroma organizaciji hote škoduje. — Ako se dotični temu pozivu ne bodo odzvali in bodo še naprej blatili organizacijo, jih bomo v drugič javno poimenovali po imenu in če še to ne bo pomagalo, bomo pa mi potem poimenovali našega lista odkrili pravi vzrok njihove pritike. Vsaka stvar ima svoje meje! — Organizirani zavedni rudarji.

GUŠTANJ

Obiskujte »Ljudsko knjižnico«! »Ljudska knjižnica« bo odslej naprej odprta vsako nedeljo od 9. do 12. ure. Prosimo vse, ki še niso vrnili knjig, da jih nemudoma vrnejo, posebno velja ta opomin takim, ki se doslej za opomine niso zmenili. Bodimo redni in ne povzročajmo upravi knjižnice stroškov in dela po nepotrebnem. Razen tega pa se naj vsak čitatelj zaveda, da tudi drugi radi čitajo lepe knjige. Družnost! — Odbor.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino takoj!

CELJE

Kulturni večer »Vzajemnosti« bo danes, v soboto 18. novembra s pričetkom ob pol 21. uri. Večer bo lep in zanimiv. Ze sama pestrost programa jamči, da bodo gledalci zadovoljni in hvaležni »Vzajemnosti« za to kulturno prireditelje. Vabimo vse prijatelje delavske kulture, da pridejo danes zvečer v dvorano Delavske zbornice.

Pogreb. V četrtek smo spremili cinkarški delavci našega sodr. in sodelavca Štefeta Lovra na zadnji poti. Pokojnik je bil cinkarški delavec, zvest član svobodne strokovne organizacije SMRJ. Ohranili ga bomo v lepem spominu kot vrliga, priljubljenega in zvestega prijatelja. Bil je tudi dolga leta zvest naročnik »Delavske Politike. Preostalom naše sožalje!

KRANJ

Delavci in delavke! V nedeljo 19. t. m. vsi v »Cankarjev dom«. Dopoldne ob pol 10. uri se vrši predavanje o temi: »Nil, vir gospodarske moči Egipta in Sueski kanal, živec angleškega imperija«. Skioptične slike. — Popoldne ob 4. uri gledališka predstava »Maksels«, kmečka burka v treh dejanjih. — V izobrazbi je moč delavstva!

Pevski zbor »Vzajemnosti« ustanovljen. — Pevske vaje so se že pričele in se vrše redno ob torkih in petkih s pričetkom točno ob 20. uri. Delavci in delavke, ki imajo veselje do petja, naj se v navedenih dneh prijavijo in to čimprej, da ne bodo pri učenju zaostali.

LAŠKO

Občinska seja. V četrtek, dne 9. novembra t. l. je bila redna seja občinskega odbora v Laškem. Na seji so soglasno odobrili din 50.000 za gradnjo »Slomškovega doma« v Laškem. G. Hrastelj je izjavil, da so tudi prejšnje uprave odobrile din 100.000 za gradnjo »Sokolskega doma«, za katerega so dale tudi na razpolago brezplačno občinsko stavbišče, ki je bilo po njegovem mnenju vredno din 100.000. — Rekel je, da je »Slomškov dom« potreben za vzgojo mladine. Kritiziral je mestni regulacijski načrt in da so prejšnje uprave zani po nepotrebnem vrgle na cesto din 37.000.

Pravil je, da je v laškem okraju podjetje, ki ima letno nad din 4 milijone donosa, pa ne plačuje niti 50 par davka. Omenjal je nakup graščine po stari občinski upravi, v kateri je tudi sam sodeloval. Zgražal se je nad številko din 1.190.000. Pravil je, da so stare uprave izvrševale dela, o katerih odbor sploh sklepal ni, in da je tako dela izvrševal le ožji krog bivšega župana. — Dr. Roš se je pisмено pritožil proti odobrenju kredita za »Slomškov dom«, a brez uspeha. V pritožbi je navajal nujnejša javna dela: obnova asfalta, zgraditev klavnice itd. V tajni seji je bila prečitana in sprejeta službena ostavka Poljska Rastka, razpisani pa sta dve službeni mesti: zvanjčnik-stražnika in navadnega stražnika. Zagotovilo o sprejemu v domovinsko zvezo g. Guriana Ivana je odbor zavrnil radi pomanjkanja uradnih listin. Omenjeni je ruski emigrant in je nemški državljani po naturalizaciji. Nato so v javni seji prenesli iz fonda za hiralnico din 5000 v fond za domače reveže. Podaljšanje lovske zakupnine g. Pleskovicu Emilu je odbor zavrnil in bo ves lov oddan na javni licitaciji. Razpravljali so tudi o manjših cestnih delih po kmetijskih vaseh, odobrili domačin in okoliškim šolam podpore za božičnico, odobrili razne račune in oddajo stanovanja v hiši bivše občine Marija gradec in sicer krojaču gosp. Bezgovšku iz Stopca. — Uprava mu je odobrila postavitev novega štedilnika, napeljava dvoje električnih svetilk in zgradbo podstrešne shrambe. Omenjeni je letos pogorel in so mu oddali stanovanje za toliko časa, da si postavi novo hišo. Vendar je bil sklep občinskega odbora v tej točki spremenjen tako, da je to stanovanje dobil na novo premeščeni finančni podpredsednik iz Kastava, g. Jože Oblak, ki je oženjen in oče 3 malih otrok, in sicer po medsebojnem sporazumu gg. Bezgovška in Oblaka, ki po prihodu v Laško ni mogel nikjer dobiti stanovanja. V to stanovanje so hoteli spraviti nočnega čuvaja Bl., ki ima mnogoštevilno družino, a to stanovanje sploh nima pogojev za bivanje. Končno je še podžupan pojasnil, da znaša občinski proračun din 234.000, kasirali pa so v 7 mesecih komaj din 89.000, radi česar naj bi bil nikar ne pričakuje kakih čudežev od občine.

SEVNICA OB SAVI

Brezplačen dopust. V tovarni Winkle so bili pred kratkim zaradi pomanjkanja dela poslani na brezplačni dopust trije delavski zaupniki. Sedaj pa zahtevajo ti zaupniki od tovarne Winkle plačilo za tisti čas, ko so morali biti doma. Winkle se zahtevam upira in delavcem ne prizna ničesar. Čudno se nam zdi, da se g. Winkle tem zahtevam upira, ko so vendar bili ti zaupniki še ne dolgo tega njegove simpatije. Delavcem tovarne Winkle tudi ne bi škodovalo, ako bi tovarna dala napraviti kopalnico in jedilnico. Jedilnico, da lahko delavec poje svoje skromno kosilo na toplem, ne pa tudi v zimskem času kar za plotom ali pod kozolcem; kopalnico pa, da se lahko umije, kadar mu je treba. G. Winkle bo gotovo dobil zagotovilo sprejema v občinsko zvezo po 50 letih bivanja v občini Sevnici, ker tako zvesto izpolnjuje jugoslovansko socialno zakonodajo.

Nemški dnevnik v Varšavi. Nemške oblasti so začele izdajati v Varšavi nov dnevnik z imenom »Warschauer Zeitung. Prvi številki je napisal uvodne besede, dr. Göbbels, generalni guverner zasedenega ozemlja in nemški rajhovski minister dr. Frank je pa podal za list programatično izjavo.

Če hočete biti v resnici dobro in poceni oblečeni, kupite

v češkem magazinu pri glavni policiji

kjer dobite največjo izbiro češkega in angleškega blaga za damske in moške plašče, obleke, kostume, hubertuse, financerske, oficirske in železn. uniforme

Velika odprodaja ostankov.

Krojaške potrebščine!

Kako je v notranjosti Maginotove črte

Kinodvorane in telovadnice 80 m pod zemljo.

Danes živi na stotisoče francoskih vojakov 50 do 60 metrov globoko pod zemljo in le od časa do časa zagledajo sončno svetlobo. Ti vojaki opravljajo z mehaničnim orožjem, ki je moderno vojsko takorekoč oropalo vsake romantike, obenem pa onemogočilo sovražni armadi vdreti na francosko ozemlje.

Čete na Maginotovi črti delajo, jedo, spijo in počivajo pod zemljo. Sedemdeset metrov globoko pod zemeljsko površino imajo kino predstave, obiskujejo telovadnice ter vežbajo. Ako so bolni ali ranjeni, jih preneso v bolnišnico, ki tudi leži pod zemljo. Tem vojakom, ki žive pravo življenje termitov (velike mravlje) so na razpolago podzemelske električne železnice in posebni prometniki urejajo v tem labirintu hodnikov na najrazličnejših križiščih promet.

Pred nedavnim časom je bilo več ameriškim časnikašem dovoljeno, ogledati si del notranjosti Maginotove linije. Posamezni oddelki celotnega trdnjavskega pasu so si podobni kot jajce jajcu, poročajo časnikaši. Od zgoraj so ti trdnjavski oddelki skoro nevidni. Oddelki Maginotove črte so tako zgrajeni, da se popolnoma ujemajo z okoliškimi grički, med katerimi ležijo. Imajo le en vhod, ki leži med pastmi za tanke in je obdan z žičnimi ovirami, po katerih se pretaka električni tok. Na obeh straneh vhoda so postavljene strojnice ter protiletalski topovi. Ti protiletalski topovi in strojnice, ki čuvajo vhod, se lahko spravijo v delovanje z enim samim pritiskom na poseben gumb. Vsa

procedura, ki je potrebna, da stopijo v akcijo, traja le petnajst sekund.

Trideset metrov pod vhodom se nahaja velikanski sklop Dieselovih motorjev. Ta električni sklop preskrbuje notrajnost utrd s svetlobo, gorivom, ventilacijo, preskrbo električne železnice s tokom. Petroleja je v utrdbah za za leto dni, računano, da vse naprave delujejo v polnem obsegu noč in dan. V podzemeljskih skladiščih je nakopičene hrane za dobo več let, istotako municije.

Če bi električne naprave iz katerega koli vzroka odpovedale, je preskrbljeno za nadomestek. Vojaki v Maginotovih utrdbah ne rabijo nobenih mask. Posebni detektorji namreč služijo v to, da avtomatično ugotove strupene pline. Takoj začno delovati posebne naprave, ki preprečijo vsak učinek plina.

Topovi se lahko spravijo v akcijo s pomočjo elektrike ali pa z roko. Če bi elektrika slučajno odpovedala, bi to artiljerijskih naprav nikakor ne motilo. Poseben sistem, ki je zgrajen, namreč omogoča enemu samemu vojaku, da s pritiskom na vzvod spravi v delovanje celo baterijo težkega topništva. Elektrificirani vzvodi dovažajo topovomunicijske, ti vozovi se pa lahko vporabljajo tudi na ročni pogon. Oficir, ki daje nalog za streljanje, sedi v izredno majhnem prostoru, ki je brez razgleda. — Svoje ukaze ureja tako, kakor mu telefonsko poročajo opazovalni oficirji, ki raz oklopnih stolpcev pozorno zasledujejo sovražnikovo gibanje.

Pisatelj Ivan Vuk umrl

V nedeljo, dne 12. t. m. je umrl v ljubljanski bolnici tudi delavstvu dobro znani pisatelj in kulturni delavec Ivan Vuk, ki je pred leti mnogo sodeloval v delavskih založbah, revijah in listih. Usoda se je z njim kruto poigrala, umrl je v bedi. Rojen je bil Ivan Vuk 27. decembra 1882 v Sovjaku pri Ljutomeru od kmečkih starišev, ki so ga po končani ljudski šoli poslali v Maribor v kmetijsko šolo. V Mariboru je navezal stike s slovenskimi intelektualci in je začel pošiljati dopise v razne slovenske liste. Rad bi bil postal novinar in je radi tega kmalu odšel v Ljubljano, kjer je sodeloval v različnih listih in napisal povesti »Junaki svobode« in »Zorislavo« za Društvo sv. Mohorja. Med vojno je bil v Galiciji ujet in je prebil tri leta v ruskem taborišču za vojne ujetnike v Taškentu. Po revoluciji je živel v Moskvi in aktivno sodeloval pri prosvetno organizatoričnem delu. Po sedmih letih se je vrnil v domovino, z ženo Rusinjo, in se je tu zopet aktivno udeleževal pri prosvetnem delu med delavstvom. Bil je nekaj let tajnik železničarske organizacije in Stokovne komisije, urejeval je »Ujedinjenega železničarja« in »Delavca«, kar je pa, poleg raznih drugih dolžnosti, ki si jih je naložil, presegalo njegove moči in je bil prisiljen te funkcije odložiti. V teh letih je mnogo sodeloval v vseh delavskih listih in publikacijah, tudi v našem listu je priobčil več uspešnih reportaž iz delavskega življenja, tako da ga smemo po pravici prištevati med proletarske pisatelje. V koledarjih »Cankarjeve družbe« so nam ohranjeni njegovi lepi prispevki, zlasti reportaže iz slovenskih industrijskih obratov, mnogo njegovih črtic in pesmi vsebujejo revija »Svoboda«, »Pod lipo« in bivši Zadrudni koledarji. Zelo živahne stike je vzdrževal z izseljeniškim organizacijami v Ameriki in pošiljal prispevke v »Prosveto«, »Proletarca« in »Ameriški družinski koledar«. Pisal je tudi pod psevdonimi Starogorski in Samojov. Kot knjige so izšle poleg njegovih gori omenjenih predvojnih povesti »Junaki svobode« in »Zorislavo« v povojnih letih še »Pravljice iztoka«, »Halejeva repatica«, zbirka globoko občutenih socialnih slik in črtic pod skupnim naslovom »Zlato tele«, ki jih je izdala »Cankarjeva družba« in potopis »Po valovih Donave široke«. Mnogo je prevajal tudi iz ruščine; med drugim so izšli v knjigah tile

njegovi prevodi: Gorkega »Deveti januar«, Dorohova »Sibirski punt«, Nevierova »Taškent«, Lavrenjova »Enoinštirideseti« in mladinska povest »Jeromkin krogi«. Prevedel je tudi Jacka Londona socialni roman »Železna peta«. Ni pa uspel napisati svojega lastnega biografskega romana, ki bi bil nad vse zanimiv in tragičen.

Ivanu Vuku razmere niso dovoljevale, da bi bil mogel ustvarjati velika, epohalna dela, vendar si je s svojim vztrajnim trudom, z množico drobnih del in z globokim socialnim čustvovanjem priboril v naši književnosti trajno ime. V kolikor je pomagal našemu delavstvu pri njegovih kulturnih prizadevanjih, ga bo ohranilo v častnem spominu. A. T.

Delavski pravni svetovalec

Dolg pri trgovcu (Mežiška dolina)

Vprašanje: Bil sem dolžan pri trgovcu, odplačeval sem v mesečnih obrokih, a sem letos nekaj časa zaostal vsled drugih bremen. Trgovec me je tožil in mi nato zarubil svinjo, toda pred dražbo mi je njegov zastopnik obljubil, da lahko zopet mesečno odplačujem svoj dolg. Kljub temu je trgovec poslal k dražbi svojega pomočnika, ki je izdražbal svinjo in niti ne vem za koliko. Svinja je bila vredna din 700, a prodali so jo baje za din 300, med tem ko je dolg s stroški vred narasel na din 2000. Ali so smeli tako postopati? Dolžan sem še nekemu drugemu trgovcu manjši znesek, ki ga mesečno odplačujem, a ta trgovec zahteva še obresti. Ali mi jih sme zaračunati?

Odgovor: Trgovec Vam je vsekakor smel zarubiti svinjo, če ste mu bili dolžni in Vas je že iztožil. Ako pa ste se z njegovim zastopnikom pred dražbo dogovorili za zopetno odplačevanje v mesečnih obrokih po din 100, bi bil moral trgovec dražbo ustaviti. Če tega ni storil, Vam je dolžan povrniti z dražbeno prodajo povzročeno škodo. — Drug trgovec, kateremu ste dolžni, je po zakonu upravičen zahtevati 6 odst. obresti, če je dolg že zapadel v plačilo, ako se niste morda ob nakupu izrecno pogodili, da Vam kreditira blago brez obresti. — Čemu pa kot rudar ne kupujete v Vašem Konsumnem društvu? Vsak delavec, ki se količkar zaveda svoje proletarske dolžnosti, bi moral nabavljati svoje potrebščine v svojem delavskem Konsumnem društvu.

Po 17. letih dobil očeta

in zakonski otrok je postal nezakonski.

(Iz pravde pred mariborskim sodiščem.)

Pred mariborskim sodiščem so razpravljali od lanskega februarja naprej izredno zapleteno pravdo nezakonskega otroka proti svojem nezakonskemu očetu radi priznanja očetovstva in plačila preživnine.

Nezakonska mati je meseca majnika 1922 zanosila z nekim premožnim Mariborčanom in koncem januarja 1923 porodila nezakonskega sina. Mariborčanu pa je bilo to nezakonsko deelo zelo neprijetna zadevščina, ker je bil poročen in je zato nezakonsko mater pregovarjal že za časa nosečnosti, naj si dobi še kakega drugega moškega in nato nanj zvali očetovstvo, on ji pa bo že plačeval za otroka, ter je pozneje obljubil dajati po din 250.— mesečno in mu še posebej zapisati din 10.000.—

Nezakonska mati si je res našla po zanosenju z Mariborčanom drugega »fanta«, kateremu je koncem januarja 1923 povedala v njegovo nemalo presenečenje, da se je pri delu prevzdignila in vsled tega predčasno porodila. Fantu se je zadeva zdela sicer malo sumljiva, a se je čez par let z nezakonsko materjo poročil in imel z njo še tudi hčerko. Pred varstvenim sodiščem je ta fant-delavec priznal očetovstvo tudi do prežgodaj rojenega nezakonskega otroka — fanta.

Mariborčan je potem nekaj časa nezakonski materi dajal kake majhne zneske, toda le malenkosti, svoje prvotne obljube pa ni izpolnil in zlasti ni hotel skrbeti za svojega otroka, da bi se čemu priučil, čeprav uživa ta Mariborčan lepo pokojnino čez din 2000.— mesečno in ima tudi hišo.

Nezakonski otrok je moral vsled tega po dovršeni ljudski šoli iti na kmetje za pastirja, ker ga stariša nista mogla več vzdrževati. Domnevni oče-delavec je bil namreč tudi večkrat brezposeln.

Po 17. letih pred sodišče.

Oče-delavec, ki je bil torej temu nezakonskemu sinu samo »Jožef«, pa se je nekega dne sprl s svojo ženo in rekel, da bo z otroci odšel proč. Tašča pa mu je zabrusila v obraz, da svoje otroke že lahko vzame, fanta pa ne, ker ni njegov oče. Delavec, ki mu že itak prej ni šlo čisto v račun rojstvo tega otroka, je nato svojo ženo krepko prijel in ta mu je lepo razložila svoje razmerje z Mariborčanom, nakar je delavec pri varstvenem sodišču preklical svoje očetovstvo in hotel tudi tožiti Mariborčana za očetovstvo in alimente, pa mu je neki advokat rekel, da mora v tem slučaju najprej ženo tožiti in tudi nekaj založiti. Žena pa dobri »Jožef« ni hotel tožiti in vsled brezposelnosti tudi založiti ni mogel, pa so zopet par let v tej delavski družini redili nezakonskega sina premožnega Mariborčana.

Šele februarja lanskega leta je končno nezakonska mati sprožila pred okrajnim sodiščem tožbo proti Mariborčanu in tudi dosegla sodbu, s katero je bilo priznanje očetovstva njenega moža do tega otroka razveljavljeno in Mariborčan priznan kot nezakonski oče ter obsojen v plačilo mesečne preživnine.

Okrožno sodišče razveljavi sodbu.

Mariborčan pa se je proti tej sodbi pritožil na okrožno sodišče, ki je res njegovemu prizivu ugodilo in tožbo zavrnilo iz razloga, da je mož nezakonske matere očetovstvo priznal, se nato z materjo poročil ter je vsled tega ta nezakonski sin postal avtomatično po zakonu polnopraven zakonski sin, čeprav tega niso vpisali pri župnem uradu v matično knjigo, ker se zato nihče ni brigal.

Revizija na Vrhovno sodišče.

Proti tej sodbi pa je vložil spet zastopnik nezakonskega otroka revizijo na Vrhovno sodišče v Zagrebu, ki je razveljavilo sodbu prizivnega sodišča in ugotovilo, da je delavec le v zmoti priznal očetovstvo in je pravda podala okolnost, ki izključuje, da bi bil delavec

Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev v Zabukovci

išče

samostojnega mesarja

ki bi zalagal zadrugo s svežim telečjim, govejim in svinjskim mesom. Povprečni promet mesečni 15 do 18 tisoč. Vsa pojasnila se dobijo v zadrugi.

Damske in moške plašče, klobuke, perilo itd.

nudi ugodno

JAKOB LAH
MARIBOR
Glavni trg štev. 2

oče. Babica je namreč izpovedala, da je prišel otrok popolnoma donošen na svet in da torej porod ni bil predčasen. S temi dejstvi pa lahko tožeči otrok ovrne domnevo, da je zakonski in doseže sodbu, da je nezakonski sin Mariborčana in plačevanje preživnine od poslednjega. Iz teh razlogov je Vrhovno sodišče spis vrnilo okrožnemu kot prizivnemu sodišču v Mariboru.

Zopet pred okrožnim sodiščem.

Prizivno sodišče je na ta način v drugič razpravljalo o tej zadevi ter vrnilo pravdo okrajnemu sodišču v ponovno razpravo in presojo, da se še dopolni postopanje z novimi pričami in dodatnim zaslišanjem prejšnjih prič.

Okrajno sodišče vnovič razsoja.

Na ta način je moralo tudi okrajno sodišče vnovič razpravljati o tem očetovstvu in je po daljnjih izvedenih dokazih zopet razsodilo, da je le Mariborčan oče tega tožečega otroka, ki vsled tega ni zakonski, ampak nezakonski sin, ki ga mora nezakonski oče vzdrževati, dokler se ne bo mogel sam preživljati. Ker je ta nezakonski sin sedaj star že 17 let in se uči čevljarstva, mu je priznalo sodišče mesečne preživnine din 220.—, katero mu mora plačevati sodno ugotovljeni nezakonski oče od lanske pomladi naprej, a v smislu zakonodaje bo moro povrniti nezakonski materi in njenemu možu tudi vse ono, kar sta izdala za tega otroka vseh 16 let.

Na ta način je torej ta »zakonski otrok« postal po 17 letih zopet »nezakonski« in izpravljal pred sodiščem končno svojega pravega očeta, ki je k sreči brez otrok, dobro situiran in bo torej z lahkoto v bodoče skrbel za svojega sina.

Lahko pa se Mariborčan proti tej sodbi še vedno pritoži na okrožno sodišče in od tam še na vrhovno odišče.

Le po nevednosti dobil očeta.

To sodbu pa je mogel otrok doseči le vsled tega, ker ga njegova mati in krušni oče po poroki nista prijavila župnemu uradu kot zakonskega, čeprav ga je pomotoma delavec smatral za svojega otroka. Če bi bil otrok vpisan v matične knjige, da sta se nezakonska stariša poročila in dobil njuno ime, potem bi bila predmetna tožba zanj brezupna.

PTUJ

Vzroki francoske revolucije. O tej temi smo imeli v dvorani »Vzajemnosti« 12. t. m. prvo predavanje. Profesor s. Teply iz Maribora je poljudno orisal dogodke tedanje dobe. Nezadovoljstvo v vrstah zemljiškega plemstva, zapravljanje dvornega plemstva in postopanje uradniškega in katoliškega plemstva je rodilo posledico prazne drž. blaaginje in vseobče nezadovoljstvo. Duhov. poborniki revolucije pa so bili filozofi in častnikarji. Več o revoluciji bomo pa slišali v nedeljo, dne 19. novembra ob pol 10. uri. Zato naj nikdo ne zamudi zanimivega predavanja!

»Malomeščani« v gledališču. Ob nabito polni dvorani je bila v petek predstava Kreftovih »Malomeščanov«. Vsi igralci so dovršeno podali svoje vloge. Ko jim, kakor režiserju Žižku čestitamo, opozarjamo javnost na reprizo, ki bo v torek, dne 21. novembra po znanih cenah.

Rooseveltova poslanica. Predsednik Roosevelt je naslovil na gojence višje oficirske akademije v Lexingtonu ob priliki stoletnici te šole svojo poslanico. V tej poslanici pravi Roosevelt med drugim, da bo vedno hodil po poti svojih prednikov in delal za mir. Mir naj vendar enkrat omogoči ljudem, da bo za vedno odložil orožje medsebojnega sovraštva.

Večje premogovno rudarsko podjetje rabi enega

NADPAZNIKA

sposobnega za jamomerske posle in za nadzorstvo nad delavnicami ter enega rudarskega paznika. Nastop službe takoj. Ponudbe z navedbo dosedanje prakse in z zahtevami nasloviti na upravo lista pod »Premogovnik«.

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala takom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebnišnih in dot.

Zavaruje za pogrebne zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000.— in

za otro madoletna od 1. do 16. do največ din 25.000.— plačljiva ob dojenem 21. leta.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA

Zima je pred durmi!

Zato dobre

KARO ČEVLE